

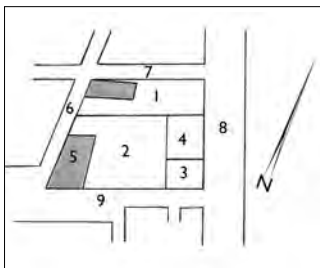
Het huis aan het Haerlemmervoetpadt.

door Jan Morren

HET HUIS AAN HET HAERLEMMERVOETPADT STAAT IN VELSEN-ZUID aan de huidige Hoofdbuurtstraat 5, bij de hoek met de Zuiderdorpstraat. Wanneer het huis is gebouwd is niet bekend, maar het zal zeker dateren uit de 17e eeuw. De huidige Hoofdbuurtstraat had in vroeger tijd de naam Haerlemmervoetpadt. Dit voetpad volgde het tracé via de huidige Torenstaat langs het voormalige raadhuis, over het huidige Kerkplein bij de Engelmundskerk en de huidige Waterlandweg om uit te komen op de Langelaan, de huidige Van Lenneplaan. Het voetpad was een hoofdroute in de richting van de stad Haarlem. Het huis heeft door de tijd heen geen naam gehad, daarom noemen wij het gemakshalve het huis aan het Haerlemmervoetpadt. Daar de geschiedenis van het huis aan het Haerlemmervoetpadt veel overlap heeft met die van het huis van de metselaar wordt die in dit artikel in het kort behandeld.

Het huis in de 17e en 18e eeuw

De eerste bekende eigenaar van het huis aan het *Haerlemmervoetpadt* is Pieter Zeegertsen. Wanneer hij het huis of de grond waarop het staat in eigendom heeft gekregen is niet bekend. Mogelijk is hij de opdrachtgever voor de bouw van het huis. Wel bekend is dat hij in 1691 het erf bij zijn huis uitbreidde door de aankoop van een erf ten oosten van het huis. Ten noorden van dit erf lag het huis van Claes Gerritszoon van Egmont; het huis dat nu bekend staat als het *huis van de metselaar* aan de huidige Middendorpstraat. Ten westen lag voor een deel het Haerlemmervoetpadt en het huis dat hij in bezit had. In het zuiden lag het Kerckwegie, de huidige Zuiderdorpstraat.¹ Het aangekochte erf wordt weergegeven op afbeelding 1. Dat de huidige Zuiderdorpstraat in deze akte het Kerckwegie werd genoemd is uitzonderlijk: deze naam komt alleen in deze akte voor; later had deze weg steeds de naam van Buerewegie.



Afbeelding 1
Een impressie van de percelen en de huizen na de verkoop in 1691.
1 Het huis en het erf van Claes Gerritszoon van Egmont (huis van de metselaar.
2 Het erf dat Pieter Zeegertsen aankocht.
3 Het erf dat Dirck Gerritszoon van Egmont aankocht.
4 Het erf dat Hendrick Claesen Coster aankocht.
5 Het huis dat Pieter Zeegertsen in bezit had (huis aan het Haerlemmervoetpadt).
6 Het Haerlemmervoetpadt.
7 De huidige Middendorpstraat.
8 De Heerenwech, nu de huidige Meervlietstraat.
9 De huidige Zuiderdorpstraat.
J. Morren, naar de transportakten uit het Oudrechtelijk Archief van Velsen en de brandweerkartaar van het dorp Velsen uit 1760, origineel Noord-Hollands Archief, Kennemer Atlas.

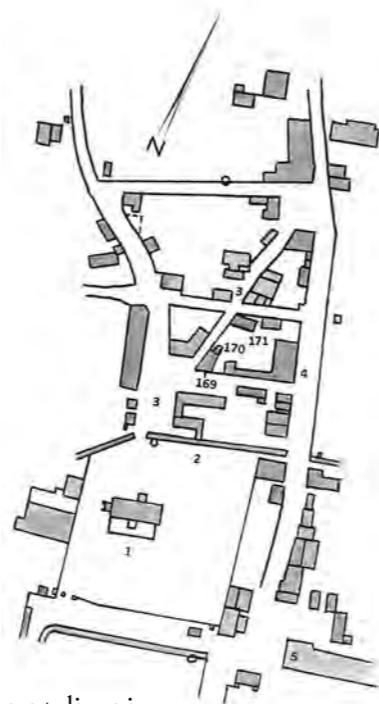
Pieter was metselaar in Velsen, verder weten we dat hij nog een huis in de *Claterbuijrt* bezat. Dat huis had hij ook in 1691 gekocht.² De Claterbuijrt was ongeveer het gebied van het huidige Waterland en Beekesteijn en het noordelijk deel van de huidige Hofgeest.

Pieter verkocht het huis met erf in 1692 aan Claes Gerritszoon van Egmont, de eigenaar van het *huis van de metselaar*. Claes betaalde 1000 gulden voor het huis met het erf. In het zuiden lag toen het Buijrwegie. In het westen lag het Haerlemmervoetpadt, nu de Hoofdbuurtstraat. Ten oosten lag het erf van Dirck Gerritsen en het huis dat Hendrich Claesen Coster hier had laten bouwen kort na 1691. Bij het verkochte huis behoorde het erf dat Pieter Zeegertsen in 1691 had gekocht. Het huis was belast met een som van 600 gulden die toekwamen aan de kinderen van de heer Hooft. Claes verklaarde dat hij dit bedrag voor zijn *last* (rekening) nam. Claes was een zout- en zeepverkoper in Velsen. Aan de hand van de hiervoor genoemde gegevens kunnen we het verkochte huis lokaliseren als het huis aan de huidige Hoofdbuurtstraat 5.³

In 1728 bestond het huis aan het Haerlemmervoetpadt uit twee gedeelten, voorzover is na te gaan door opsplitsing. Het noordelijk deel met verpondingsnummer 170 was in eigendom van Dirk Gerritszoon van Egmont, die een broer geweest zal zijn van Claes Gerritszoon van Egmont. Het zuidelijk deel met verpondingsnummer 169 was toen in bezit van Antie Janz, de weduwe van Jan Onder de Linde. Zij verkocht het zuidelijk deel van het huis in dit jaar aan Gerrit Zijlman voor 600 gulden.⁴



Afbeelding 2
Het huis aan het Haerlemmervoetpad kort na 1951.
Foto: Noord-Hollands Archief, foto nr. KNA001001934.



Afbeelding 3

Een impressie van het dorp Velsen in 1760.
De nummers 169 en 170: het Huis aan het Haerlemmervoetpad.
Nummer 171: het Huis van de Metselaar:
1: De Engelmunduskerk
2: de Engelmundusbeek
3: het Haerlemmervoetpad
4: het Huis van de Timmerman
J. Morren, naar de transportakten uit het Oudrechtelijk Archief van Velsen en de brandweerkartaar van het dorp Velsen uit 1760, origineel Noord-Hollands Archief, Kennemer Atlas.

Na haar overlijden ging het zuidelijk deel over naar haar minderjarige zoon Barent die enig kind was. Zijn voogden verkochten dit deel in 1748 aan Jacob Gaykema voor 475 gulden.⁵

Toen Dirk Gerritsoon van Egmont overleed ging het noordelijk deel over naar zijn weduwe Maria Elisabeth Bles. Zij overleed in of voor 1749. Haar erfgenamen verkochten het noordelijk deel van het huis in dat jaar ook aan Jacob Gaykema voor 275 gulden.

Jacob Gaykema was de meestertimmerman in het dorp Velsen en woonde in het huis ten oosten van het huis aan het Haerlemmervoetpad. (Zie afbeelding 3). Dit huis staat nu bekend als Meervlietstraat 34 en 36.⁶

De huizen bleven lange tijd in bezit van de familie Gaykema.

Het huis in de 19e en 20e eeuw.

In 1832 werden de twee huizen onder één kadastraal perceelnummer genoemd, namelijk perceel 211. De twee huizen zullen samengevoegd zijn tot één huis.⁷ (Zie afbeelding 13). In 1875 liet Dirk Gaykema het huis weer opsplitsen in twee gedeelten: het perceel nummer 211 werd toen opgesplitst in de nummers 1873 en 1874. We kunnen aannemen dat hij de twee gedeelten verhuurde aan derden of aan familie.

Dirk bleef ongehuwd, in zijn leven had hij achtereenvolgens verschillende dienstboden in dienst, dit waren:

- Adriana en Elisabeth van Heijst,
- Wihelmina Hendrika Freeke uit Amsterdam van 1872 tot 1876,
- Stephania Margaretha Ooijevaar uit Alkmaar in 1877 en 1878
- en als laatste Margaretha van Aken uit Alkmaar van 1879 en 1880.

De genoemde Adriana en Elisabeth waren dochters van Christoffel Jacob van Heijst, de metselaar die woonde in het *huis van de metselaar* aan de huidige Middendorpstraat.

In 1882 verkocht Dirk Gaykema de twee woningen onder één dak aan Dirk van Heijst. Bij deze verkoop behoorden ook nog andere panden in het dorp Velsen en zijn timmermansbedrijf. Het totaal werd verkocht voor 11.000 gulden.⁸

Dirk van Heijst was meestertimmerman en de zoon van de hiervoor genoemde metselaar Christoffel Jacob van Heijst. Dirk was getrouwd met Adriana Köhler. Uit hun huwelijk kwamen 8 kinderen voort.⁹ Dirk overleed in 1918. Het huis ging over naar zijn weduwe Adriana Köhler en zijn kinderen. In 1923 kwam het tot een boedelscheiding tussen de kinderen en de weduwe. De dubbele woning aan de Hoofdbuurtstraat, voorheen het Haerlemmervoetpad, werd toebedeeld aan Adriana.¹⁰

Adriana overleed in 1940, haar kinderen gingen over tot de verkoop van haar bezittingen. Hierbij werd de woning aan de Hoofdbuurtstraat, die intussen was verbouwd tot drie woonhuizen, voor 1500 gulden verkocht aan Hendrik Oudshoorn. Hij kocht de drie



Afbeelding 4
Gezicht in de Zuiderdorpstraat, 1966. Achter de houten schuur is het huis aan het voormalige Haerlemmervoetpad weer in aanbouw.
Foto Noord-Hollands Archief, foto nr. KNA1002595.



Afbeelding 5
Het huis aan het Haerlemmervoetpad in 1964.
Foto: Noord-Hollands Archief, foto nr. KNA1001865.



Afbeelding 6
Het huis aan het Haerlemmervoetpad na de herbouw.
Foto: J. Morren, 2004.

woningen voor zijn zoon Arie. Arie was aannemer en woonde aan de Hofdijklaan 37 in Driehuis.¹¹ Van hem is weinig bekend. Uit een afbeelding van het huis na 1951 kunnen we opmaken dat hij het zuidelijk deel van het huis heeft laten dichttimmeren omdat het niet meer bewoonbaar was. Het noordelijk deel was toen nog wel bewoond.

In 1956 kwam het tot een boedelscheiding, waarna de woning overging naar Apolonia Loogman die woonde aan de Nicolaas Beetslaan 12. Zij had geen belangstelling voor de woning want in het zelfde jaar verkocht zij de drie woningen aan de gemeente Velsen.

De woning stond er in 1964 verwaarloosd bij. De zuidgevel aan de Zuiderdorpstraat was versterkt met planken om het muurwerk overeind te houden. De gemeente liet in 1965 de woningen steen voor steen afbreken en in 1966 werd het huis op de zelfde plek weer opgebouwd, zoveel mogelijk met de oude bouwmaterialen. Het werd nu één woning.¹² Het huis werd na de restauratie/herbouw verhuurd aan het echtpaar J.F. Waanders. De gemeente Velsen hield het huis in bezit tot 2011. In dat jaar werd het huis verkocht aan de Grontmij Vastgoedmanagement B.V. uit Gorinchem. Noch steeds wordt het huis bewoond door het echtpaar J.F. Waanders. Het huis behoort nu tot de fraaie monumentenreeks in het dorp Velsen en is een rijksmonument.

Met dank aan mevrouw Waanders, Velsen-Zuid.



Afbeelding 7
Het huis aan het Haerlemmervoetpad na de herbouw aan de achterzijde in 1975.
Foto: Noord-Hollands Archief, foto nr. KNA001001914.

Bronnen

- 1 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 918 fo. 153r.
- 2 NHA. ORA. Velsen, inv. nr. 918 fo. 143r.
- 3 NHA. ORA. Velsen, inv. Nr. 919 fo. 29v en 37r.
- 4 NHA. ORA. Velsen, inv. Nr. 144r, 150r en 156v. Ambachtsbestuur van Velsen, inv. nr. 112G en 113G.
- 5 NHA. ORA. Velsen, inv. Nr. 969 fo. 206r.
- 6 NHA. ORA. Velsen, inv. Nr.970 fo. 1r.
- 7 NHA. Kadaster Velsen, inv. nr. 3G art. 599 oude en nieuwe reeks.
- 8 NHA. Kadaster Velsen, art. 599 nieuwe reeks en 1311. Hyp. 4, deel nr. 7856 akte 103. Persoons- en gezinskaarten Velsen.
- 9 NHA. Kadaster Velsen, art. 3634 en art. 7273. Morren J, *Het huis van de meestertimmerman*, in: Ledenbulletin 35 van het Historisch Genootschap Midden-Kennemerland, 2011, blz. 27.
- 10 NHA. Kadaster Velsen, art. 3634. Hypotheken 4, deel nr. 8568 akte 148.
- 11 NHA. Kadaster Velsen, art. 3634 en 7272. Hypotheken 4 deel nr. 9119 akte 8.
- 12 NHA. Kadaster Velsen, art. 7272, 10252 en 9250.
Schaafma Siem, *Een kerk en een hand vol huizen, Een rondgang door het dorp*, Velsen 1975, blz. 155.

Afkortingen:

NHA: Noord Hollands Archief.

ORA: Oud Rechtelijk Archief.

Hyp. 4: Hypotheken 4, kantoor Haarlem.